
Verslag SCCM auditordagen ISO 14001 editie 2019

De overtuiging -en ervaring- van SCCM is dat elke organisatie (hoe klein ook) betere milieuprestaties behaalt door het gebruik van de plan-do-check-act aanpak uit de ISO 14001

Copyright SCCM

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden openbaar gemaakt en/of verveelvoudigd door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van SCCM.

Disclaimer

De inhoud van deze brochure is met uiterste zorg samengesteld, desondanks kunnen fouten en onvolledigheden niet geheel worden uitgesloten. SCCM aanvaardt derhalve geen enkele aansprakelijkheid, ook niet voor directe of indirecte schade ontstaan door of verband houdend met het gebruik van de inhoud van deze uitgave.

Verslag SCCM auditordagen

ISO 14001 editie 2019

7, 10, 14, 15 en 17 januari 2019

Discussie over praktijksituaties

Inleiding

Op 7, 10, 14, 15 en 17 januari 2019 heeft SCCM vijf dagen georganiseerd voor ISO 14001-auditors die werken voor de bij SCCM aangesloten certificatie-instellingen. Sinds 2000 organiseert SCCM jaarlijks de auditordagen voor ISO 14001. In 2009 is hiermee gestart voor OHSAS 18001.

Aan de auditordagen 2019 hebben in totaal 150 ISO 14001-auditors deelgenomen.

Doel van de auditordagen

Het doel van de auditordagen is om de kennis over een bepaald milieuonderwerp te verdiepen en om door bespreking van praktijksituaties ervaringen uit te wisselen en de werkwijze van de bij SCCM aangesloten certificatie-instellingen bij de uitvoering van ISO 14001-audits te harmoniseren op basis van het certificatieschema van SCCM. Voor de auditordagen verzamelt SCCM praktijksituaties die worden omgezet in casusbeschrijvingen met vragen hoe te handelen. Een deel van de auditordagen bestaat uit het onderling discussiëren over de gewenste handelwijze en het uitwisselen van ervaringen. Tegelijkertijd wordt daarmee de bekendheid met de inhoud van het ISO 14001-certificatieschema vergroot. Ook komen er aandachtspunten naar voren voor de verbetering van onderdelen van het certificatieschema. Deze aandachtspunten worden ingebracht bij het Centraal College van Deskundigen (CCvD). Het CCvD kan besluiten tot aanpassing of aanvulling van het ISO 14001-certificatieschema, bijvoorbeeld wanneer tijdens de discussies grote verschillen van benadering naar voren komen.

Thema auditordagen 2019

Tijdens de auditordagen 2019 heeft naast de ISO 14001:2015 het thema 'levenscyclusperspectief' centraal gestaan. In de ochtend heeft Frans Beckers, specialist op gebied van circulair ondernemen, een toelichting gegeven op het onderwerp. Tijdens de middag is aan de hand van cases de relatie tussen duurzaam ondernemen en de ISO 14001 norm besproken. Ook is de interpretatie van de verschillende onderdelen uit de ISO 14001-norm besproken. Verder is 's middags een toelichting gegeven op de ontwikkelingen op gebied van wet- en regelgeving.

Evaluatie auditordagen ISO 14001 editie 2019

De deelnemers aan de auditordagen 2019 hebben deze dag als zeer positief ervaren. De aanwezige auditors hebben de kwaliteit van de auditordag met een hoog rapportcijfer gewaardeerd. Gemiddeld werden de dagen met een 7,5 beoordeeld.

Stichting Coördinatie Certificatie Managementsystemen voor milieu en gezond en veilig werken (SCCM)

SCCM werkt samen met het bedrijfsleven, overheden, certificatie-instellingen en andere belanghebbenden aan een eenduidig en gewaardeerd certificaat voor ISO 14001 (milieu), EMAS (milieu), ISO 50001 (energie) en ISO 45001/OHSAS 18001 (gezond en veilig werken). SCCM stelt daarvoor onder andere de 'spelregels' voor het certificeren op (zogenaamde certificatieschema's). Alle activiteiten van SCCM zijn gericht op het gebruik van managementsystemen om de prestaties van bedrijven en organisaties te verbeteren, risico's te beheersen en de relatie met klanten en overheden te versterken. Met een gecertificeerd managementsysteem leggen organisaties de basis voor duurzaam ondernemen. www.sccm.nl is het centrale informatiepunt. Naast overzichten van gecertificeerde organisaties en aangesloten certificatie-instellingen staan op de website hulpmiddelen en tips voor het invoeren van een managementsysteem.

Uitkomsten van bespreking praktijksituaties

In kleine groepen hebben de deelnemers over de cases en vragen gediscussieerd. Na de discussies zijn de uitkomsten in een plenaire sessie besproken. Dit verslag geeft per vraag de gewenste handelwijze weer. Het verslag is op 17 april 2019 door het CCvD geaccordeerd.

Op de website van SCCM zijn alle cases die in de loop der jaren tijdens de auditordagen ISO 14001 en ISO 45001/OHSAS 18001 zijn besproken toegankelijk gemaakt met de gewenste antwoorden. Per onderwerp en per jaar kunnen selecties uit de behandelde cases worden gemaakt.

De volgende onderwerpen zijn tijdens de auditordagen aan bod gekomen:

ONDERWERP	CASENUMMER
→ Levenscyclusperspectief	1
→ Klimaatadaptie	2
→ Onderscheid milieu - G&VW	3
→ Voorbereid zijn op noodsituaties	4

De vragen van de cases zijn beantwoord aan de hand van een bedrijfsbeschrijving van het fictieve bedrijf SKOGA B.V., zie bijlage 1.

Case 1 Levenscyclusperspectief

1 TOELICHTING CASE 1

Het onderwerp circulaire economie zou op verschillende manieren bij de uitvoering van de contextanalyse naar voren kunnen komen. Het zou als een issue kunnen worden geïdentificeerd op basis van bijvoorbeeld:

- overheidsbeleid (NL circulair in 2050 / Grondstoffenakkoord / Transitie-agenda's voor vijftal sectoren);
- ontwikkeling van prijzen en/of beschikbaarheid van grondstoffen;
- toenemend gebruik door de overheid van 'Extended Producer Responsibility'.

Daarnaast kunnen er belanghebbende partijen zijn die de behoeften en/of verwachtingen hebben gerelateerd aan circulaire economie:

- afnemers;
- leveranciers;
- brancheorganisatie;
- afvaldienstverleners.

1 VRAGEN CASE 1

1A Wanneer je uitgaat van de volgende opties gerelateerd aan levenscyclusperspectief van een product/materiaal:

- 1 Verminderen van het aantal gebruikte producten/materialen c.q. vervangen door milieuvriendelijkere varianten.
- 2 Minimaliseren van noodzakelijke toevoegingen (zoals energie) in gebruiksfase.
- 3 Opnieuw gebruiken van producten/materialen met zelfde soort toepassing (eventueel door een andere gebruiker).
- 4 Repareren zodat het product/materiaal langer meegaat.
- 5 Vernieuwen producten/materialen en opnieuw op de markt brengen.
- 6 Grondstoffen terugwinnen/gebruik teruggewonnen grondstoffen.
- 7 Energie opwekken uit afgedankte producten/materialen.

Geef aan welke opties bij SKOGA van toepassing kunnen zijn en geef voor elke optie een voorbeeld.

1B Tijdens de ISO 14001-audit bij SKOGA is er in de contextanalyse geen enkel punt naar voren gekomen dat is gerelateerd aan levenscyclusperspectief/circulaire economie. Wat is de handelwijze tijdens de audit? Kun je zeggen dat daarmee de contextanalyse onvoldoende is uitgevoerd? Wat is daarvoor de motivatie? Betekent dit dat hiervoor wel/niet een afwijking wordt geschreven?

- 1C Het milieubeleid (5.2) dient 'een kader te bieden voor het vaststellen van milieudoelstellingen'. Vindt u dat het beleid van SKOGA ten aanzien van een onderwerp als circulaire economie/ grondstoffenbeleid in het milieubeleid terug te vinden zou moeten zijn en wat is daarvoor de motivatie? Geef daarbij een voorbeeld van een formulering die een 'kader biedt'.
- 1D Stel dat SKOGA in het milieubeleid heeft vastgelegd dat het wil bijdragen aan het tot stand brengen van een circulaire economie, vindt u dan dat er ook belangrijke milieuaspecten moeten zijn die zijn gerelateerd aan de gebruikte producten/grondstoffen? Zo ja, waarom wel en niet?
- 1E Stel dat SKOGA in het milieubeleid een ambitie heeft geformuleerd met betrekking tot circulair ondernemen en/of grondstoffengebruik. Vindt u dat er dan door SKOGA ook doelstellingen moeten zijn geformuleerd? Zo ja, geef daarbij een voorbeeld.
- 1F Stel SKOGA heeft als doelstelling om voor product/materiaal Y een alternatief te zoeken om daarmee de mogelijkheden tot recycling sterk te verbeteren. Om dit mogelijk te maken is vier jaar geleden een pilot gestart om alternatieven te testen. Door verloop van personeel is het allemaal niet zo vlot verlopen en is in vier jaar tijd nauwelijks vooruitgang geboekt. Bij eerdere controlebezoeken is dit ook al geconstateerd en zijn daarover tot tweemaal toe opmerkingen gemaakt. Nu is er een herbeoordeling en komt de directie met een vergelijkbaar verhaal. Wat neemt u op in het auditrapport?
- 1G Om vanuit het 'levenscyclusperspectief' de milieuaspecten te kunnen bepalen heeft SKOGA informatie nodig ten aanzien van de afdanking van de producten. Welke informatie zou SKOGA beschikbaar moeten hebben ten aanzien van de afdanking om de milieuaspecten te kunnen bepalen en/of acties te plannen?

1

GEWENSTE BENADERING CASE 1

- 1A De volgende opties kunnen bij SKOGA van toepassing zijn:
- 1 Folies met minder materiaal (dunner), gebruik van plastics gemaakt uit hernieuwbare bronnen, biologisch afbreekbaar materiaal.
  - 2 Folies zo ontwikkelen dat er bij gebruik (bijvoorbeeld sealen) minder energie nodig is.
  - 3 N.v.t.
  - 4 N.v.t.
  - 5 N.v.t.
  - 6 Keuze van plastics die na inzameling geschikt zijn voor terugwinning + goede informatie op verpakking die gebruiker stimuleert om afval op de juiste manier te scheiden. Naast de product/ materiaal gerelateerde aanpassingen zijn verbeteringen in het productieproces mogelijk. Bijvoorbeeld gericht op het reduceren van water-, energieverbruik en productieafval.
  - 7 Geen eigen energieopwekking, maar wel zorgen voor materialen waar bij verbranding geen gevaarlijke stoffen vrijkomen.

- 1B Tijdens de audit wordt onderzocht welke aanpak is gevolgd bij de identificatie van issues. Welke issues zijn wel geïdentificeerd? Welke milieuaspecten zijn geïdentificeerd?
In dit geval mag verwacht worden dat SKOGA heeft vastgesteld dat het gebruik van plastic verpakkingen ter discussie staat en de soort plastics die worden toegepast vanuit milieuoogpunt kritisch is.
Wanneer onderwerpen zoals genoemd in vraag 1a (onder andere betreffende grondstoffen) niet in de contextanalyse worden genoemd maar wel als milieuaspect naar voren komen, dan kan een opmerking worden gemaakt ten aanzien van de uitvoering van normpunt 4.1. 'Inzicht in de organisatie en haar context'.
Als er bij de identificatie van milieuaspecten ook geen aandacht wordt besteed aan de milieuaspecten van de toegepaste grondstoffen is dit reden een afwijking ten aanzien van de uitvoering van de contextanalyse te noteren. Eventueel zou ook een afwijking kunnen worden geschreven ten aanzien van normpunt 6.1.2 'Milieuaspecten'. De keuze hangt af van de wijze waarop de contextanalyse verder is uitgevoerd.
- 1C Indien uit de contextanalyse blijkt dat circulaire economie en/of grondstoffenbeleid belangrijke issues zijn, dan mag je verwachten dat hier in het beleid aandacht aan wordt besteed. In het beleid zou iets moeten staan dat richting geeft aan keuzen ten aanzien van producten/grondstoffen. Zowel de keuze van de grondstoffen en de producten die worden gemaakt als de wijze van produceren zijn bepalend voor de milieuprestaties. Wanneer in het beleid bijvoorbeeld alleen is opgenomen dat de 'milieuprestaties continu worden verbeterd' kun je niet spreken van een 'kader' voor doelstellingen, zoals gevraagd in normpunt 5.2 'Milieubeleid'. Een kader moet concreter zijn omdat het anders niet helpt bij het stellen van prioriteiten en concrete doelstellingen. Een voorbeeld van een zinsnede uit het milieubeleid zou kunnen zijn: SKOGA streeft naar gebruik van grondstoffen uit hernieuwbare bronnen of producten die recyclebaar zijn.
- 1D Ja, er kunnen/zullen meerdere milieuaspecten zijn, die zijn gerelateerd aan de gebruikte of ingekochte producten/grondstoffen. In hoeverre deze belangrijk zijn, is afhankelijk van de gehanteerde criteria. Veel gebruikte criteria zijn de impact op het milieu, het risico, het belang dat stakeholders hieraan hechten en de mogelijke invloed van de organisatie op het beheersen en beperken van het (keten) aspect. Van SKOGA mag worden verwacht dat er belangrijke milieuaspecten zijn gerelateerd aan gebruikte producten/grondstoffen.
- 1E Ja, als er ambities zijn uitgesproken, dan zal dit door middel van doelstellingen verder moeten worden uitgewerkt en aangegeven worden hoe en op welke termijn geprobeerd wordt deze ambitie te realiseren. Een doelstelling is bijvoorbeeld:
- in 2020 kunnen aanbieden van producten op basis biobased grondstoffen;
  - 100% hergebruik van productieafval in 2019;
  - beperking van waterverbruik met 20% in 2020.
- 1F Er zal eerst nader onderzoek worden uitgevoerd. Is dit het enige onderwerp waar niets aan gedaan is of geldt dit ook voor andere onderwerpen?
Indien geconcludeerd kan worden dat dit niet het enige is wat niet goed is gegaan, dan zal een afwijking categorie A / major worden geschreven. Deze kan op verschillende normpunten worden gebaseerd:

- Normpunt 5.1 'Leiderschap en beschikbaar stellen van benodigde middelen', ligt het meest voor de hand. De directie heeft niet gezorgd voor het beschikbaar stellen van de benodigde middelen om geplande acties uit te voeren.
- Eventueel normpunt 9.3 'Directiebeoordeling'. De directie heeft de voortgang van geplande acties onvoldoende beoordeeld en acties genomen om continue doeltreffendheid van het management-systeem te bewerkstelligen.
- Ook zou 6.2.2 kunnen worden gebruikt (acties plannen om milieudoelstellingen te bereiken), acties worden verkeerd gepland.

1G De volgende informatie is in dit kader relevant voor SKOGA:

- De ervaringen van plastic recyclingbedrijven met de toegepaste grondstoffen bij recycling c.q. eisen aan plastics in verband met de verbetering van de recyclebaarheid.
- Het gedrag van de consument met betrekking tot wel/niet scheiden van plasticafval. Wat zijn factoren waardoor de scheiding kan worden verbeterd?

Case 2 Klimaatadaptie

2

TOELICHTING CASE 2

Op basis van artikel 4.1 dient een organisatie de belangrijke punten (issues) vast te stellen die relevant zijn voor haar doel. Die belangrijke punten moeten ook de milieumstandigheden omvatten die invloed kunnen hebben op de organisatie.

Bij milieumstandigheden die invloed kunnen hebben op de organisatie kan het bijvoorbeeld gaan om de gevolgen van klimaatverandering voor de organisatie. Voorbeelden zijn:

- droogte waardoor gewassen niet groeien en tekorten aan grondstoffen ontstaat;
- droogte waardoor de fundatie van gebouwen wordt aangetast;
- tekort aan regenwater waardoor er te weinig (grond)water is voor bijv. koeling;
- stortbuien waardoor riolering onvoldoende is;
- tekort aan grondstoffen doordat scheepvaart door lage waterstand is beperkt.

In het productieproces van SKOGA is de beschikbaarheid van drinkwater van essentieel belang. In de regio waar SKOGA is gevestigd was in 2018 een zodanig laag grondwaterpeil dat de beschikbaarheid van drinkwater was beperkt door bijvoorbeeld een verlaagde waterdruk.

2

VRAGEN CASE 2

- 2A U komt in 2019 bij SKOGA voor een ISO 14001-audit en constateert dat in de contextanalyse geen aandacht is besteed aan 'effecten van het milieu' op de organisatie. Wanneer de auditors dit ter sprake brengen is de reactie van SKOGA dat er geen reden is om een eventueel watertekort als 'issue' te identificeren omdat een tekort heel vervelend is voor de continuïteit van SKOGA (het extrusieproces is namelijk gevoelig voor de hoeveelheid en kwaliteit van koelwater) maar dat deze geen negatieve invloed heeft op het milieu. Wat is hierop uw reactie?
- 2B Is het feit dat SKOGA geen aandacht wil besteden aan de gevolgen van het milieu voor de organisatie aanleiding voor het noteren van een afwijking? Zo ja, tegen welk normelement?

- 2A SKOGA heeft normpunt 4.1 'Inzicht in de organisatie en haar context' niet geheel begrepen omdat ook risico's van het milieu op de organisatie dienen te worden meegenomen. In de eerste plaats moet onderkend worden dat het betreffende risico er is. Vervolgens is het aan de organisatie om bewust een keuze te maken om hier wel/niet op te anticiperen.

Daarnaast speelt natuurlijk het thema verdroging c.q. doelmatig gebruik van energie en grondstoffen. SKOGA gebruikt grote hoeveelheden drinkwater voor procesdoeleinden en moet dit vervolgens lozen. Acties zoals onderzoek naar andere koelwijzen en dergelijke zouden hoog op de milieugenda van SKOGA moeten staan.

- 2B Het minimum is een opmerking in het auditrapport over het feit dat eventuele gevolgen van veranderingen in het milieu op de organisatie niet zijn meegenomen. Het wel of niet noteren van een afwijking is mede afhankelijk van de instelling van de directie. Van de directie mag worden verwacht dat het zich bewust is van het risico van een tekort aan water en dat ze een bewuste keuze maakt over het wel/niet nemen van vervolgacties.
- Bij SKOGA heeft een tekort aan water ook een verstoring van het productieproces tot gevolg waardoor er meer productieafval ontstaat. Dit zou een reden kunnen zijn voor een afwijking categorie B / minor. De afwijking zou kunnen worden geschreven op normpunt 4.1 'Inzicht in de organisatie en haar context' of 6.1 'Acties om risico's en kansen op te pakken'.

Case 3 Onderscheid milieu – G&VW

3 TOELICHTING CASE 3

SKOGA is ISO 14001-gecertificeerd. Er is geen G&VW-managementsysteem. Tijdens audits ontstaan er soms discussies over wat wel en niet tot het milieumanagementsysteem behoort.

3 VRAGEN CASE 3

- 3A SKOGA heeft te maken met wet- en regelgeving met betrekking tot verschillende gevaarlijke stoffen en de ATEX-wetgeving is van toepassing. Wet- en regelgeving met betrekking tot ATEX en brandveiligheid heeft SKOGA niet in het overzicht wet- en regelgeving opgenomen omdat dit ‘arbo of bouwwetgeving’ is. Wat is uw reactie hierop en wat wordt in het auditrapport opgenomen?
- 3B Tijdens het productieproces komen er verschillende stoffen vrij deze worden afgezogen en komen in de buitenlucht. SKOGA heeft voor wat betreft de emissies naar lucht alleen te maken met VOS-emissies bij het bedrukken van de kunststof. Voor de overige luchtemissies zijn er geen wettelijke eisen van toepassing. Ondanks de afzuiging is de concentratie op de werkvloer schadelijk voor de gezondheid van de medewerkers.

In het milieumanagementsysteem wordt er, buiten de VOS-emissies, geen rekening gehouden met de luchtemissies omdat hierop geen wettelijke eisen van toepassing zijn. Gezien de combinatie van luchtemissies en kwalijke gevolgen voor de medewerkers overweegt het auditteam een tekortkoming te noteren ten aanzien van de compleetheit van 6.1.2 ‘Identificatie van milieuaspecten’. SKOGA zal het hier niet mee eens zijn omdat dit alleen een G&VW-risico is en niet onder het milieumanagementsysteem valt. Wat zou u doen? Wat is daarbij de argumentatie?

3 GEWENSTE BENADERING CASE 3

- 3A De gevolgen van bijvoorbeeld brand of explosie hebben invloed op het milieu. Wetgeving die hier betrekking op heeft dient te worden meegenomen, het is daarbij niet van belang vanuit welke bron deze wet- en regelgeving afkomstig is. Dit zou een afwijking zijn categorie B / minor.
- 3B De kern van deze situatie is, is dat de directie op de hoogte moet zijn van een mogelijk risico voor gezond en veilig werken voor medewerkers en dat er acties genomen worden. Daarom, maar ook omdat de mens ook onderdeel is van het milieu (zie definitie 3.2.1 van ISO 14001), wordt hier in ieder geval aandacht aan besteed bij de afsluiting van de audit en in het auditrapport. Mogelijke andere insteek kan zijn: het feit dat er geen wettelijke eisen zijn wil niet zeggen dat luchtemissies daarmee geen milieuaspect meer zijn.

Case 4 Voorbereid zijn op noodsituaties

4

TOELICHTING CASE 4

SKOGA heeft voor de invulling van art. 8.2 (Voorbereid zijn en reageren op noodsituaties) verschillende maatregelen genomen:

- Er is een actuele stoffenlijst waarop duidelijk is welke stoffen (met gevarenklasse) en hoeveelheden waar aanwezig zijn. De stoffenlijst is ook beschikbaar.
- Er zijn adequate brandbeveiligingsoplossingen (er is een sprinklerinstallatie in alle fabriekshallen) en er zijn lokale blusvoorzieningen.
- Alle personeelsleden die te maken hebben met gevaarlijke stoffen hebben een opleiding en/of training gevolgd zodat zij bekend zijn met de risico's die aan deze stoffen verbonden zijn en de handelwijze ingeval er stoffen vrijkomen door bijvoorbeeld brand of lekkage.
- Er wordt voldaan aan alle eisen uit PGS-15 met betrekking tot opslag van gevaarlijke stoffen.
- In de bedrijfshallen en op het bedrijfsterrein is er een rioleringsstelsel dat zodanig is ontworpen dat er geen directe lozing is op het riool. Een eventuele lekkage heeft daarom geen directe gevolgen.
- Er wordt tweemaal per jaar een ontruimingsoefening gehouden.

Op basis van de arbowetgeving is een BHV-organisatie ingericht. In totaal zijn er circa 30 personen met een BHV-diploma. Deze zijn goed verdeeld over de verschillende afdelingen zodat er altijd voldoende personeelsleden met een BHV-diploma aanwezig zijn.

4

VRAGEN CASE 4

- 4A Op de vraag van het auditteam op welke noodsituaties SKOGA zich heeft voorbereid was het antwoord dat is uitgegaan van de scenario's 'brand' en 'lekkage'. Vindt u dit een voldoende onderbouwing van de mogelijke noodsituaties? Zo nee, tot op welk detailniveau vindt u dat SKOGA mogelijke noodsituaties moet hebben onderkend (geef daarbij voorbeelden)?
- 4B Wanneer het om oefenen gaat verwijst SKOGA naar de ontruimingsoefening die tweemaal per jaar plaatsvindt en de BHV-trainingen. Voldoet SKOGA hiermee aan de eisen uit normpunt 8.2 'Voorbereid zijn en reageren op noodsituaties' met betrekking tot oefenen? Wat zou SKOGA minimaal aan oefeningen moeten doen?
- 4C Wat is er nodig om te bepalen of een oefening ook geslaagd is? Geef voorbeelden voor SKOGA.

4D Tijdens de audit vraagt u naar de evaluatie van de laatste oefening van de noodprocedure. De kwaliteitsmanager laat u dan een afschrift van een mailtje van het hoofd BHV zien. In het mailtje staat: 'Beste Jack, de op 18 juli onaangekondigde ontruimingsoefening was wederom een groot succes. Groet John'.

Wat vindt u hiervan? Wordt hiermee voldaan aan normpunt 8.2, artikel e)? Zo ja, motiveer waarom en zo nee, geef aan welke punten u in een dergelijke evaluatie behandeld zou willen zien.

4

GEWENSTE BENADERING CASE 4

4A De onderbouwing is onvoldoende. Er moet zijn geïdentificeerd op welke plaatsen in de organisatie en/of bij welke gebeurtenissen er een (verhoogd) risico is voor brand, lekkage of andere milieueffecten bij calamiteiten. Uit de case-omschrijving blijkt dat SKOGA twee bovengrondse tanks met licht ontvlambaar oplosmiddel heeft. Een dergelijke opslag is zeer risicovol en zou bij een brand zelfs effecten buiten de grens van de inrichting kunnen hebben. Verwacht mag worden dat tenminste voor deze, maar ook voor andere geïdentificeerde noodsituaties, in het noodplan scenario's worden beschreven waarin is aangegeven hoe te handelen bij een calamiteit.

4B Ontruimingsoefeningen zijn een onvoldoende invulling van de eis uit normpunt 8.2. Alle relevante geïdentificeerde noodsituaties / scenario's en de daarvoor getroffen maatregelen en procedures zouden periodiek moeten worden geoefend. Daarbij zou je een planning verwachten van de te oefenen noodsituaties / scenario's.

4C De doelstellingen van een oefening moeten vooraf zijn bepaald. Bijvoorbeeld beoordelen of:

- er volgens de procedure wordt gehandeld;
- de procedure effectief is in aanpak van noodsituatie;
- de procedure voldoende duidelijk is voor betrokken personen;
- de procedure bekend is bij de personen die betrokken zijn bij de situatie;
- de gewenste middelen aanwezig zijn en werken.

4D Buiten het feit dat een ontruimingsoefening voor SKOGA onvoldoende invulling is van normpunt 8.2, is het mailtje onvoldoende als evaluatie van een oefening. Uit deze evaluatie blijkt niet:

- de doelstelling was van de ontruimingsoefening;
- de beoogde en gerealiseerde tijd dat bijvoorbeeld iedereen buiten was;
- de omstandigheden die zijn nagebootst / scenario's die geoefend zijn;
- de verbeterpunten uit de oefening.

Bedrijfsbeschrijving SKOGA B.V.

SKOGA B.V. produceert een reeks van hoogwaardige barrière krimpverpakkingen (folies en kunstdarmen) op basis van PVDC polyvinylideenchloride, speciaal ontworpen voor vers vlees en vleeswaren, kaas, vis, gevogelte, wild en pizza. De kracht van de krimpverpakkingen is dat het in minimale diktes perforatiebestendig is en over een hoge glans en helderheid beschikt. Met deze verpakkingen voor levensmiddelen wordt de houdbaarheid van het verpakte product verlengd en daarmee bederf opgeschort.

De krimpverpakkingen worden door middel van extrusie geproduceerd. Bij het extrusieproces wordt gebruik gemaakt van thermoplastische kunststof (granulaat/compounds). Door het gebruik van geavanceerde technische polymeren is SKOGA in staat om krimpfolies met een hoge barrière te extruderen voor verschillende toepassingen van eindgebruikers. De extrusiefaciliteiten zijn 24 uur per dag, zeven dagen per week, het hele jaar door actief. Op de conversieafdeling worden de geëxtrudeerde halffabricaten met behulp van snij-, uitvouw- of opstroopapparatuur omgezet in zakken en kunstdarmen.

De krimpverpakkingen kunnen in alle gewenste kleuren worden geleverd en op verzoek van de klant door middel van flexodruk worden bedrukt. Flexodruk maakt gebruik van flexibele drukplaten van rubber of kunststof, deze worden vaak gebruikt voor het bedrukken van verpakkingen.

SKOGA heeft een eigen technische dienst welke beschikt over een werkplaats. Op de werkplaats vinden ten behoeve van onderhoud van de machines en installaties verschillende bewerkingen plaats (zagen, draaien, boren, slijpen, frezen, lassen). Bij verspanende bewerkingen wordt gebruik gemaakt van koel- en snijvloeiëistoffen.

SKOGA B.V. is een van de grotere spelers op de markt van krimpverpakkingen. Het bedrijf heeft vestigingen in Duitsland, Finland en Frankrijk. In totaal werken hier 400 man waarvan 270 in Uitgeest. Daarnaast zijn er zusterbedrijven in Canada, Brazilië en China.

SKOGA B.V. is echter onlangs opgeschrikt door het voorstel van de Europese Commissie voor een verbod op onder meer kunststof verpakkingen. SKOGA heeft ten opzichte van haar concurrenten een grote achterstand op het gebied van de bio-based krimpverpakkingen.

Milieuaspecten

Bodemverontreiniging

Ten gevolge van de opslag en gebruik van bodembedreigende stoffen (oplosmiddelen, inkten, smeer- en systeemvloeistoffen, etc.).

Luchtverontreiniging

- VOS-emissies: vanwege het flexodrukproces (deze installatie omvat het flexodrukken, drogen en reinigen van procesapparatuur in een wasmachine).
- Stofemissie: bij het extrusieproces wordt gebruik gemaakt van thermoplastische kunststof (granulaat/compounds). Op plaatsen waar fijnkorrelige grondstoffen worden afgewogen, gemengd en/of bewerkt kan stof vrijkomen.

Externe veiligheid

Veiligheidsrisico's zijn binnen de inrichting met name aanwezig vanwege de opslag van gasflessen, de opslag van milieugevaarlijke stoffen in emballage en de opslag van oplosmiddel (n-propyl-acetaat) in bovengrondse tanks (2 x 10 m³).

Energieverbruik

Binnen de inrichting worden elektriciteit en aardgas verbruikt. Het jaarlijks het elektriciteitsverbruik bedraagt 9.750.000 kWh en het jaarlijks aardgasverbruik 855.000 m³. SKOGA BV is toegetreden tot de meerjarenafpraak (MJA-III) voor de rubber- en kunststofindustrie.

Waterverbruik

Het jaarlijks waterverbruik bedraagt circa 152.000 m³. 450 m³ water wordt ten behoeve van sanitaire doeleinden gebruikt en 151.550 m³ ten behoeve van koelwater. SKOGA heeft nog nauwelijks onderzoek naar mogelijke waterbesparende maatregelen gedaan en heeft ook nog geen waterbesparende maatregelen uitgevoerd.

Afvalstoffen

Bij het bedrijf komen jaarlijks circa 821 ton aan bedrijfsafvalstoffen en circa 12 ton gevaarlijke afvalstoffen vrij. Het bedrijfsafval bestaat voor circa 750 ton uit kunststofafval afkomstig uit de productie. 300 ton (schoon kunststofafval) wordt extern hergebruikt. Dit betekent dus tevens dat een aanzienlijke hoeveelheid kunststofafval (450 ton) niet extern wordt hergebruikt. SKOGA heeft nog geen onderzoek op het gebied van afvalpreventie uitgevoerd.

Waterverontreiniging

Het bedrijfsafvalwater betreft proces- en koelwater dat geen noemenswaardige verontreiniging bevat (hoofdzakelijk zouten die worden gebruikt ten behoeve van waterontharding) en een temperatuur heeft die lager is dan 30°C. Maar het gaat wel om grote hoeveelheden.

Krimpverpakkingen in het afvalstadium

Het krimpfolie belandt uiteindelijk bij de consumenten in de afvalcontainer.

Contact

U bent van harte uitgenodigd uw vraag aan ons voor te leggen.

Bedrijven, organisaties, adviseurs, toezichthouders, certificatie-instellingen en andere belanghebbenden helpen we graag verder.

Mijn.sccm is hét kennisplatform voor ISO 14001 en ISO 45001/OHSAS 18001.

Op mijn.sccm vindt u onder andere samenvattingen van de meest relevante milieu- en arbowet- en -regelgeving en halfjaarlijkse overzichten van gewijzigde wet- en regelgeving. Kijk op mijn.sccm.nl en meld u aan!

Stichting Coördinatie Certificatie Managementsystemen voor milieu en gezond en veilig werken (SCCM)

Postbus 13507
2501 EM Den Haag
T 070 - 362 39 81
info@sccm.nl
www.sccm.nl

Uitgave SCCM, Den Haag, 17 april 2019